

Мнение

на докторска дисертация на тема:

"ЛИЧНОСТНИ ОСОБЕНОСТИ НА ЖЕНИ С РЕПРОДУКТИВНИ НАРУШЕНИЯ"

на Милена Божилова

За мен бе голямо предизвикателство да ръководя първия научен труд в областта на репродуктивната психология в България. Той е фокусиран не само върху един теоретичен, но също така практически проблем – по какво жените с репродуктивни проблеми се отличават от жените-майки. Тази тема е много актуална, защото в България семействата с репродуктивни проблеми надхвърлят 270 000, което прави проблема актуален, както за демографията, така и за психологията. Когато започнахме работа над тази дисертация, в България нямаше нито един научен труд, свързан с репродуктивните нарушения. Ето защо беше много важно да се направи преглед на изследванията в съвременната психология в една нова област, която повечето автори наричат репродуктивна психология. Милена Божинова, а с нея и аз, се оказахме българските пионери в областта на репродуктивната психология.

Нашата конкретна задача бе да концептуализираме проблемите на жени с репродуктивни нарушения през призмата на психология на личността и междуличностните отношения. След доста лутане ни се удаде да идентифицираме следните важни въпроси: Различават ли жените майки и жените с РП от гледна точка на техния емоционален контрол и полово-ролева идентификация? Съществуват различия в реалния и идеален образ на жените майки и жените с репродуктивни нарушения? Различават ли се отношения на жените майки и жените с репродуктивни нарушения към техния реален и идеален партньор? Общата хипотеза бе, че в сравнение с жените майки, жените с репродуктивни нарушения имат по-висока тревожност, различна доминираща полово-ролева идентификация и редица особености в себевъзприятието и възприятието на партньора. В дисертацията бяха използвани: метода за тревожност на Паспаланов и Щетински, методиката на Лири за интерперсоналните отношения, методика на Рандев за полово-ролева идентичност. Емпиричното изследване включва 150 жени майки и 150 жени с репродуктивни нарушения.

Следва да подчертая, че в своята работа Милена Божинова съчета различни компетентности. Тя проведе своето изследване в реална среда, което стана възможно благодарение на нейната работа в една ин витро клиника. Като клиничен психолог тя беше лично съпричастна към жените с репродуктивни нарушения. Милена беше част от работен екип, съставен от доктори и сестри, а също консултант на организация, работеща по проблемите на репродуктивните нарушения. Тя направи експериментална психологическа програма за подпомагане на жени с репродуктивни нарушения, в която те можеха да осъзнаят възможностите за справяне с някои от психологическите им трудности. Така за първи път в България психосоматичния подход се оказа не само научна, но и практическа реалност.

През всичките години на писане на нейната дисертация, Милена Божинова работи активно за популяризирането на психологическия подход към репродуктивните нарушения. Тя е автор на редица доклади, представени на психологически и психиатрични конгреси, съавтор на редица статии, а също съавтор в книгата “Искам бебе”. Така Милена Божилова се оказа един важен „глас“ в съвременната психология на личността, клинична и репродуктивна психология.

Бих искала да кажа още няколко думи за нашата съвместна работа. За мен беше удоволствие да ръководя Милена, защото предпочитам докторанти, които често спорят с мен. Такава беше Милена в началото. Работихме заедно повече от 5 години, и в края достигнахме доста добър синхрон, особено когато дискутирахме постановката, дизайна на изследването и статистическата обработка. Особено полезно ни беше обсъждането на дисертацията на секцията по психология на личността. То беше доста критично, и много подпомогна крайното оформяне на дисертацията.

В заключение бих искала да кажа нещо, което рядко ми се случва. Като научен ръководител на докторантката аз съм доволна. Дисертацията на Милена е първа стъпка в разработването на психосоматичен и личностен подход към репродуктивните нарушения при жени. Получените резултати могат да бъдат полезни за медицинските екипи, които ежедневно се сблъскват с емоциите на жени с репродуктивни нарушения, без да знаят как да работят с тях. Убедена съм, че получените резултати ще бъдат използвани за създаване на психопрофилактични и психотерапевтични програми, насочени към жените и двойките

с РН. По този начин, нашата наука би могла да способства за намаляване на РП в България, което е една достойна задача. Вярвам, че Милена Божинова постави едно добро начало за развитието на репродуктивната психология в България.

Убедено препоръчвам на научното жури да гласува за присъждането на научна степен “доктор” на Милена Божилова.

Научен ръководител на докторантката

Проф., д-р Красимира Байчинска